

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Неля Подлевська
1 вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Історія польського мовознавства

Призначення Робочої програми
Рівень вищої освіти
Мова навчання
Обсяг дисципліни, кредитів ЄКТС
Статус дисципліни
Факультет
Кафедра

Для освітніх програм різних спеціальностей
Другий (магістерський)
Українська, польська
4
Вибіркова фахової підготовки
гуманітарно-педагогічний
слов'янської філології

Форма здобуття освіти	Загальне навантаження		Кількість годин					Самостійна робота студента (зокрема й ІРС)	Контрольна робота	Залік	Іспит
			Аудиторні заняття								
	Європейські кредити	Години	Всього	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Д	4	120	34	16		18		86		+	
З	4	120	14	8		6		106	+	+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми та стандарту вищої освіти зі спеціальності «Філологія»

Програму склала Н. Торчинська канд. філол. н., доц. Наталія ТОРЧИНСЬКА

Схвалена на засіданні кафедри слов'янської філології

Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

Завкафедри слов'янської філології Н. Торчинська Наталія ТОРЧИНСЬКА

Робоча програма розглянута та схвалена Науково-методичною радою університету

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету

Голова вченої ради ГПФ

Н. Подлевська Неля ПОДЛЕВСЬКА

Хмельницький 2025

1. Вступ

Дисципліна «Історія польського мовознавства» пропонується як вибіркова фахової підготовки для фахівців другого (магістерського) рівня, зокрема для здобувачів освіти за спеціальністю «035 Філологія», дасть студентам можливість ознайомитися із найбільш відомими і вагомими польськими лінгвістичними працями.

Мета дисципліни – поглибити знання студентів-філологів у галузі польського мовознавства, узагальнити інформацію про розвиток польської лінгвістичної думки і її місце в історії світового мовознавства, про основні напрями наукових досліджень та актуальні проблеми польського мовознавства на сучасному етапі.

Предмет дисципліни: становлення та розвиток польського мовознавства, лінгвістична термінологія, напрями сучасної польської лінгвістики.

Завдання: розширити загальнолінгвістичну підготовку філологів, поглиблено вивчити проблеми історії польської філології, схарактеризувати основні напрями її розвитку; з'ясувати принципи розвитку польської мови у взаємозв'язку із науковими поглядами, здобути знання про відомі постаті польського мовознавства; схарактеризувати основні польські праці, які заклали основи розвитку лінгвістики як науки; означити вплив польських мовознавців на розвиток української мовознавчої науки і навпаки; навчити студентів-магістрантів узагальнювати отримані філологічні знання.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: *давати* оцінку основним здобуткам та досягненням польського мовознавства; *характеризувати* теоретичні положення лінгвістичних концепцій різних мовознавців; *орієнтуватися* в сучасному слов'янському лінгвістичному середовищі; *характеризувати* основні праці лінгвістичного спрямування, видрукувані протягом різних історичних періодів; *володіти* знаннями про історію виникнення польського мовознавства, розвитку досліджень із загального мовознавства; *знати* стан наукового вивчення слов'янських і неслов'янських мов; історію становлення основних розділів мовознавчої науки; *усвідомлювати* внесок польських науковців у розвиток слов'янської лінгвістики; *володіти* інформацією про перші граматики і словники польської мови та *усвідомлювати* їхню роль у розвитку польського мовознавства.

2. Структура залікових кредитів дисципліни

<i>Назва теми</i>	<i>Кількість годин (денна форма навчання), відведених на:</i>			<i>Кількість годин (заочна форма навчання), відведених на:</i>		
	лекції	практ. заняття	самоств. роботу	лекції	практ. заняття	самоств. роботу
Тема 1. Предмет мовознавства як науки. Інтердисциплінарні галузі мовознавства	2	2	10			13
Тема 2. Історія лінгвістичної думки: античні традиції	2	2	11	2		13
Тема 3. Розвиток польського мовознавства як науки. Інтерлінгвістика. Польські діалекти: їхні ознаки, поширення і вплив на польську літературну мову.	2	2	11	2		13
Тема 4. Генеалогія польської мови. Старопольський період розвитку мовознавства.	2	2	10	2		13
Тема 5. Мовознавство у середньопольську добу: розвиток орфографії та граматики	2	2	11	2		13
Тема 6. Мовознавство у добу Нової Польщі	2	2	11		2	13
Тема 7. Новітній етап розвитку польського мовознавства	2	2	11		2	14
Тема 8. Польська лексикографія ХХ ст.	2	4	11		2	14
Разом за семестр	16	18	86	8	6	106

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Зміст лекційного курсу

Номер теми	Перелік тем лекцій, їхні анотації	Кількість год
1.	Предмет мовознавства як науки Предмет і завдання курсу. Мовознавчі поля. Зв'язок мовознавства з іншими науками. Термінологія. Принцип історизму. Періодизація в історії лінгвістичної думки. Інтердисциплінарні науки в Польщі: психолінгвістика, прагмалінгвістика, семіотика, герменевтика, генеративна лінгвістика. Відомі представники польської лінгвістичної науки. Літ.: [1], с. 5–16; [2]; [3], с. 10, 462; [7], с. 5–6; [12]; [20], с. 7–34; [21]; [29], с. 6–12.	2
2	Історія лінгвістичної думки Становлення і розвиток лінгвістичних традицій. Розвиток мовознавства у Стародавньому світі. Мовознавство в епоху Середньовіччя і Ренесансу. Мовознавство на сучасному етапі. Літ.: [1], с. 34–87; [2]; [3], с. 35, 165; [7], с. 7–9; [8], с. 12–76; [12], с. 7–34; [52], с. 46–49.	2
3	Розвиток польського мовознавства як науки Слов'янське мовознавство та його роль для світової науки. Історія польського мовознавства крізь призму періодизації. Інтерлінгвістика Есперанто та інші штучні мови. Теолінгвістика як напрям у польському мовознавстві. Основні завдання польської лінгвістики. Поняття про діалекти і причини їх появи у будь-якій мові світу. Виникнення польських діалектів. Основні ознаки польських наріч. Взаємозв'язок польської й української мови на рівні діалектів. Літ.: [2]; [3], с. 24, 129, 388; [4], с. 27–198; [5], с. 119–127; [7], с. 9–12; [10], с. 293–300; [22]; [23]; [24], с. 26–32; [37], с. 405–406; [38], с. 1769–1770; [45], с. 121–133; [68].	2
4	Генеалогія польської мови. Старопольський період розвитку мовознавства Дописемний та писемний старопольський період. Перші пам'ятки дописемного періоду. «Bulla gnieźnieńska», «Księga Henrykowska», «Kazania świętokrzyskie», «Bogurodzica». «Traktat o ortografii polskiej» Я. Паркоша. Літ.: [4], с. 27–198; [7], с. 11–12; [17]; [23]; [33]; [57], с. 45–51; [66], с. 313–320; [68], с. 13–26.	2
5	Мовознавство у середньопольську добу: розвиток орфографії та граматики Історичні передумови виокремлення середньопольського періоду в мовознавстві. Орфографічні праці середньопольської доби. Розвиток граматичної думки. Аналіз найбільш відомих лексикографічних праць періоду середньої доби: «Dictionarius Ioannis Murmellii variarum rerum...» Яна Мурмеліуша, «Dictionarius trium linguarum...» Францішека Мимера, «Lexicon Latino Polonicum...» Яна Мончинського, «Thesaurus polono-latino-graecus» Гжегожа Кнапіуша, «Nowy dykcjonarz, to jest Mownik polsko-niemiecko-francuski» Міхала Абрахама Троца. Літ.: [4], с. 66–198; [6], с. 54–61; [7], с. 12–14; [14], с. 264–277; [15], с. 176–193; [42], с. 188–193; [43], с. 15–200; [59], с. 26–40.	2
6	Мовознавство у добу Нової Польщі Історичні передумови виділення доби Нової Польщі. Поштовх і причини розвою польської лексикографії. Розвиток лексикографії. «Słownik języka polskiego» С. Б. Лінде. «Słownik wileński». «Słownik języka polskiego» («Słownik warszawski») Я. Карловича. «Słownik etymologiczny języka polskiego» А. Брюкнера. Інші словники новопольського періоду. Причини потреби граматичних праць у добу Нової Польщі і труднощі при їх укладанні. Аналіз найбільш відомих польських граматик: «Gramatyka dla szkół narodowych w trzech czesciach, dla klas I–III» О. Копчинського, «Pierwsze zasady gramatyki języka	2

	polskiego» Ю. Мрозінського, «Polnische Grammatik für Deutsche...» С. Бандткі, Спадщина А. А. Криńskiego. Літ.: [4], с. 198–366; [7], с. 14–17; [13], с. 7–12; [14], с. 264–277; [42], с. 188–193; [43], с. 15–200; [44], с. 336–343; [46], с. 98–104; [58], с. 39–47; [59], с. 26–40; [67], с. 370–412.	
7	Новітній етап розвитку польського мовознавства Історичні передумови розвитку лінгвістики у післявоєнній Польщі. Граматичні розвідки другої половини ХХ ст.: «Gramatyka języka polskiego» Яна Лося, «Gramatyka języka polskiego» Станіслава Шобера, «Gramatyka języka polskiego. Podręcznik szkolny. Z 19 rycinami w tekście, tablicą i mapą narzeczy» Тадеуша Лер-Сплавінського, Романа Кубінського, «Gramatyka współczesnej polszczyzny kulturalnej w zarysie» Зенона Клеменсевича. Літ.: [2]; [4], с. 389–650; [5], с. 119–127; [7], с. 14–16; [23]; [42], с. 188–193; [44], с. 336–343; [47], с. 95–104; [53], с. 112–200; [57], с. 45–51; [69], с. 5–19.	2
8	Польська лексикографія ХХ ст. Основні тенденції розвитку польської лексикографії у ХХ ст. Аналіз найбільш відомих словників: «Słownik staropolski» Станіслава Урбаньчика, «Słownik języka polskiego» Вітольда Дорошевського, «Słownik polszczyzny XVI wiek» Марії Ренати Маснової, Францішека Пепловського, «Słownik prasłowiański» Францішека Славського, «Słownik współczesnego języka polskiego» Богуслава Дуная. Словники мови творів письменників: «Słownik języka Adama Mickiewicza» Конрада Гурського, Штефана Грабеця, «Słownik języka Jana Chryzostoma Paska» Галини Конечної, Віольда Дорошевського, «Słownik polszczyzny Jana Kochanowskiego» Мар'яна Куцали. Лексикографічні напрацювання початку ХХІ ст. Літ.: [2]; [4], с. 389–650; [5], с. 119–127; [7], с. 14–16; [23]; [42], с. 188–193; [44], с. 336–343; [47], с. 95–104; [53], с. 112–200; [57], с. 45–51; [69], с. 5–19.	2
Разом за семестр		16

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

Номер теми	Перелік тем лекцій, їхні анотації	Кількість годин
1.	Історія лінгвістичної думки Становлення і розвиток лінгвістичних традицій. Розвиток мовознавства у Стародавньому світі. Мовознавство в епоху Середньовіччя і Ренесансу. Мовознавство на сучасному етапі. Літ.: [1], с. 34–87; [2]; [3], с. 35, 165; [7], с. 7–9; [8], с. 12–76; [12], с. 7–34; [52], с. 46–49.	2
2.	Розвиток польського мовознавства як науки Слов'янське мовознавство та його роль для світової науки. Історія польського мовознавства крізь призму періодизації. Основні проблеми польської лінгвістики. Відомі постаті польської лінгвістики Літ.: [2]; [3], с. 24, 129, 388; [5], с. 119–127; [7], с. 9–10; [10], с. 293–300; [22]; [23]; [24], с. 26–32; [37], с. 405–406; [38], с. 1769–1770.	2
3.	Генеалогія польської мови. Старопольський період розвитку мовознавства Дописемний та писемний старопольський періоди. Перші пам'ятки дописемного періоду. «Bulla gnieźnieńska», «Księga Henrykowska», «Kazania świętokrzyskie», «Bogurodzica». «Traktat o ortografii polskiej» Я. Паркоша. Літ.: [4], с. 27–198; [7], с. 11–12; [17]; [23]; [33]; [57], с. 45–51; [66], с. 313–320; [68], с. 13–26.	2
4	Мовознавство у середньопольську добу: розвиток орфографії та граматики Історичні передумови виокремлення середньопольського періоду в мовознавстві. Орфографічні праці середньопольської доби. Розвиток граматичної думки. Аналіз найбільш відомих лексикографічних праць періоду	2

	середньої доби: «Dictionarius Ioannis Murmellii variarum rerum...» Яна Мурмеліуша, «Dictionarius trium linguarum...» Францішека Мимера, «Lexicon Latino Polonicum...» Яна Мончинського, «Thesaurus polono-latino-graecus» Гжегожа Кнапіуша, «Nowy dykcjonarz, to jest Mownik polsko-niemiecko-francuski» Міхала Абрахама Троца. Літ.: [4], с. 66–198; [6], с. 54–61; [7], с. 12–14; [14], с. 264–277; [15], с. 176–193; [42], с. 188–193; [43], с. 15–200; [59], с. 26–40.	
Разом за I семестр		8

3.2. Зміст практичних занять

Перелік практичних для студентів *денної* форми навчання

Номер теми	Теми практичних занять та їхній зміст	Кількість годин
1.	Предмет мовознавства як науки Галузі та розділи мовознавства. Мовознавчі поля. Зв'язок мовознавства з іншими науками. Термінологія. Принцип історизму та його роль у розвитку лінгвістики. Періодизації в історії лінгвістичної думки Літ.: [1], с. 5–16; [2]; [3], с. 10, 462; [7], с. 5–6; [12]; [20], с. 7–34; [21]; [29], с. 6–12.	2
2.	Історія лінгвістичної думки (семінар-диспут) Поняття «лінгвістична традиція» в сучасній науці. Становлення і розвиток лінгвістичних традицій. Розвиток мовознавства у Стародавньому світі. Мовознавство в епоху Середньовіччя і Ренесансу. Порівняльно-історичне мовознавство. Літ.: [1], с. 34–87; [2]; [3], с. 35, 165; [7], с. 7–9; [8], с. 12–76; [12], с. 7–34; [52], с. 46–49.	2
3.	Розвиток польського мовознавства як науки Слов'янське мовознавство та його роль для світової науки. Історія польського мовознавства крізь призму періодизації. Основні проблеми польської лінгвістики. Інтерлінгвістика (есперанто). Літ.: [2]; [3], с. 24, 129, 388; [5], с. 119–127; [7], с. 9–10; [10], с. 293–300; [22]; [23]; [24], с. 26–32; [37], с. 405–406; [38], с. 1769–1770.	2
4.	Генеалогія польської мови. Старопольський період розвитку мовознавства. Поняття про генеалогію в лінгвістиці. Причини виокремлення старопольського періоду в розвитку наукової думки. Дописемний та писемний старопольський періоди. Перші пам'ятки дописемного періоду. «Bulla gnieźnieńska», «Księga Henrykowska», «Kazania świętokrzyskie», «Bogurodzica». «Traktat o ortografii polskiej» Я. Паркоша. Діалекти польської мови. Літ.: [4], с. 27–198; [7], с. 11–12; [17]; [23]; [33]; [57], с. 45–51; [66], с. 313–320; [68], с. 13–26.	2
5.	Мовознавство у середньопольську добу Історичні передумови виокремлення середньопольського періоду в мовознавстві. Орфографічні праці середньопольської доби під авторством С. Заборовського, С. Мужинівського. Розвиток граматичної думки (праці П. Статорія-Стоєнського, М. Волькмара, Ф. Менінського, Я. К. Войни). Лексикографічні надбання – словники за редакцією Я. Мурмеліуша, Ф. Мимера, Я. Мончинського, Г. Кнапіуша, М. А. Троца. Літ.: [4], с. 66–198; [6], с. 54–61; [7], с. 12–14; [14], с. 264–277; [15], с. 176–193; [42], с. 188–193; [43], с. 15–200; [59], с. 26–40.	2
6.	Мовознавство у добу Нової Польщі. Розвиток лексикографії. Історичні передумови виділення доби Нової Польщі. Причини розвитку лексикографії як лінгвістичної галузі. Основні лексикографічні праці «Słownik języka polskiego» С. Б. Лінде. «Słownik wileński». «Słownik języka polskiego»	2

	(«Słownik warszawski») Я. Карловича. «Słownik etymologiczny języka polskiego» А. Брюкнера. Інші словники новопольського періоду. Літ.: [4], с. 198–366; [7], с. 14–17; [13], с. 7–12; [14], с. 264–277; [42], с. 188–193; [43], с. 15–200; [44], с. 336–343; [46], с. 98–104; [58], с. 39–47; [59], с. 26–40; [67], с. 370–412.	
7.	Розвиток польської граматичної та орфографічної думки в новопольський період Причини потреби граматичних праць у добу Нової Польщі і труднощі при їх укладанні. Польські граматики: «Gramatyka dla szkół narodowych w trzech czesciach, dla klas I–III» О. Копчинського, «Pierwsze zasady grammatyki języka polskiego» Ю. Мрозінського, «Polnische Grammatik für Deutsche...» С. Бандткі, Спадщина А. А. Кринського. Формування орфографічних норм у новопольський період. Літ.: [4], с. 198–366; [7], с. 14–17; [13], с. 7–12; [14], с. 264–277; [42], с. 188–193; [43], с. 15–200; [44], с. 336–343; [46], с. 98–104; [58], с. 39–47; [59], с. 26–40; [67], с. 370–412.	2
8.	Новітній етап розвитку польського мовознавства Історичні передумови розвитку лінгвістики у післявоєнній Польщі. Граматичні розвідки другої половини ХХ ст. – Я. Лося, С. Шобера, З. Клеменевича. Польська лексикографія ХХ ст. (під ред. С. Урбаньчика, В. Дорошевського, Ф. Славського, С. Дубіша. В. Бориса та ін.. Літ.: [2]; [4], с. 389–650; [5], с. 119–127; [7], с. 14–16; [23]; [42], с. 188–193; [44], с. 336–343; [47], с. 95–104; [53], с. 112–200; [57], с. 45–51; [69], с. 5–19.	4
Разом за семестр		18

Перелік практичних занять для студентів заочної форми навчання

Номер теми	Теми практичних занять	Кількість годин
1.	Мовознавство у добу Нової Польщі. Розвиток лексикографії. Літ.: [4], с. 198–366; [7], с. 14–17; [13], с. 7–12; [14], с. 264–277; [42], с. 188–193; [43], с. 15–200; [44], с. 336–343; [46], с. 98–104; [58], с. 39–47; [59], с. 26–40; [67], с. 370–412.	2
2.	Новітній етап розвитку польського мовознавства Літ.: [2]; [4], с. 389–650; [5], с. 119–127; [7], с. 14–16; [23]; [42], с. 188–193; [44], с. 336–343; [47], с. 95–104; [53], с. 112–200; [57], с. 45–51; [69], с. 5–19.	2
3.	Польська лексикографія ХХ ст. Літ.: [2]; [4], с. 389–650; [5], с. 119–127; [7], с. 14–16; [23]; [42], с. 188–193; [44], с. 336–343; [47], с. 95–104; [53], с. 112–200; [57], с. 45–51; [69], с. 5–19.	2
Разом за I семестр		6

3.3. Зміст самостійної (зокрема й індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів *денної* форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до виконання домашніх та контрольних робіт, теоретичного опитування в усній або письмовій формах, тестування з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуальних завдань тощо.

Студенти *заочної* форми навчання виконують ще й контрольну роботу. Вимоги до її виконання, методичні вказівки і варіанти встановлюються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний студент отримує на кафедрі у період настановної сесії, а також вона вміщена у методичних рекомендаціях та в модульному середовищі. Крім того, студенти заочної форми навчання також контрольну роботу можуть виконати у формі проекту, розширивши та поглибивши одне із завдань контрольної роботи (попередньо узгодивши такий варіант виконання з викладачем).

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1. Підготовка до практичного заняття.	5
2.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1. Підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 1	5
3.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2. Підготовка до практичного заняття	5
4.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2. Підготовка до практичного заняття	6
5.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3. Підготовка до практичного заняття.	5
6.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3. Підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 2	6
7.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4. Підготовка до практичного заняття.	5
8.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4. Підготовка до практичного заняття. Підготовка ІДЗ.	5
9.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5. Підготовка до практичного заняття.	5
10.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5. Підготовка до практичного заняття. Підготовка ІДЗ	6
11.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6. Підготовка до практичного заняття.	5
12.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6. Підготовка до практичного заняття. Підготовка ІДЗ	6
13.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7. Підготовка до практичного заняття.	5
14.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7. Підготовка до практичного заняття. Підготовка ІДЗ	6
15.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8. Підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 3	5
16.	Опрацювання теоретичного матеріалу Т8. Підготовка до підсумкового опитування. Виконання КР	6
Разом за семестр		86

Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

4. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань для самостійної роботи (протягом семестру студент виконує мінімум 2 ІДЗ)

1. Опишіть процес становлення польської фонетичної системи мови, порівнюючи та зіставляючи матеріал, запропонований у працях Я. Паркоша, С. Зборовського, О. Копчинського, Я. Лося та З. Клеменсевича.

2. Порівняйте структуру «Słownika współczesnego języka polskiego» за ред. Б. Дуная зі «Словником української мови» 11 т. (1970–1980).

3. Зіставте етимологічні словники – «Słownik etymologiczny języka polskiego» – за редакцією О. Брюкнера (Aleksander Brückner, 1927) Ф. Славського (Franciszek Ślawski, 1952–1982) щодо особливостей укладання словникових статей, їхньої кількості, прикладів тощо.

4. Проаналізуйте етимологічні словники О. Брюкнера і Ф. Славського з погляду наявності запозичень з української літературної або діалектної мови.

5. Порівняйте 10 словникових статей на позначення тих самих понять у лексикографічних виданнях різних періодів.
6. Укладіть таблицю, висвітливши основні напрями розвитку мовознавства у середньопольський період.
7. Укладіть таблицю, висвітливши основні напрями розвитку мовознавства у добу Нової Польщі.
8. Опишіть зміни, які відбувалися в морфологічній структурі польської мови (на прикладі трьох граматик різних періодів).
9. Знайдіть інформацію про польських мовознавців українського походження та проаналізуйте їхній життєвий шлях і науковий доробок.
10. Запропонуйте інформацію про 5 відомих польських ономастів та їхні праці (бажано згрупувати окремо за напрямками – антропоніміка, топоніміка та ін.).
11. Запропонуйте інформацію про 5 відомих польських діалектологів та їхні праці.
12. Проаналізуйте «Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich» з погляду його значення для польського та українського мовознавства (перспектива його використання ономастами, діалектологами та представниками інших лінгвістичних галузей). Наведіть конкретні приклади.
13. Схарактеризуйте словник мови творів певного польського автора з погляду змісту і структури, означте його важливість для науки в цілому та мовознавства зокрема.
14. Проаналізуйте структуру «Słownika gwar polskich» (Т. 1–6). Випишіть 20 діалектних лексем, які перегукуються з українськими відповідниками, мотивуйте їхнє існування.
15. На прикладі етнолінгвістичних праць Є. Бартмінського (Польща) та В. Жайворонка (Україна) порівняйте етнокультурний підтекст 10 власних назв, із якими тісно переплетена доля та світогляд українського та польського народів.

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій.

Вимоги до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми здобуття освіти) та індивідуального домашнього завдання (для студентів денної форми здобуття освіти) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

6. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (бесіда, демонстрування, використання кейсів, презентації), самостійна робота (індивідуальне домашнє завдання, опрацювання теоретичного матеріалу).

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій та методів навчання, зокрема: методи навчання за джерелом передачі і сприймання інформації (словесні (пояснення, дискусія, консультування), практичні (інструктування, розв'язування ситуаційних завдань), наочні (демонстрування, ілюстрування, спостереження); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації; за рівнем самостійності пізнавальної діяльності (методи проблемного викладу, частково пошукові, дослідницькі); методи стимулювання і мотивації учіння, інтерактивні; метод аналізу конкретних ситуацій (case-study) з використанням технологій візуалізації, інформаційно-комунікаційних та технології дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн-конференцій в Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

7. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу;
- оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (участь у обговоренні питань, самостійні роботи);
- оцінювання результатів виконання індивідуального домашнього завдання.

Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи суму балів, нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, брати участь у дискусіях, захищати ІДЗ тощо).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи. У якості ІДЗ здобувач також може підготувати тези доповіді на конференцію за однією з тем навчальної дисципліни при дотриманні узгоджених із викладачем термінів його виконання.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без правильного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, зокрема через участь у вебінарах, семінарах, які проводять польські науковці з відповідної тематики, що сприяє формуванню компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

9. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у

ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, позитивну підсумкову оцінку (**залік**) здобувач може отримати, якщо набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи й оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми здобуття освіти в 2 семестрі

Аудиторна робота					Контрольні заходи						Семестровий контроль	Разом
Усні відповіді на практичних заняттях				Підсумкове опитування	Тестовий контроль			Індивідуальне домашнє завдання		Контрольна робота	Залік	
№1-2	№3-4	№5-6	№7-8	№1	№1	№2	№3	№1	№2	№1		
<i>Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)</i>												
3-5	3-5	3-5	3-5	6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	12-20		60-100
12-20				6-10	18-30			12-20		12-20		

Примітка: УО – усне опитування; ПО – підсумкове опитування; ТК – тестовий контроль; ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання; КР – контрольна робота. За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перескласти у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи й оцінювання результатів навчання студентів *заочної* форми здобуття освіти у 2 семестрі

Аудиторна робота		Контрольні заходи					Семестровий контроль	Разом
Усні відповіді на практичних заняттях		Тестовий контроль			Індивідуальне домашнє завдання	Контрольна робота	Залік	
№1	№2	№1	№2	№3	№1	№1		
<i>Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)</i>								
6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	12-20	18-30		60-100
12-20		18-30			12-20	18-30		

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами *заочної* форми здобуття освіти

Контрольна робота передбачає відповідь у формі повідомлення (8–15 сторінок друкованого тексту із посиланнями в дужках на джерело) на два теоретичні питання: діяльність двох польських мовознавців та характеристика польської лінгвістичної пам'ятки. Зміст завдань і особливості їх оформлення описано в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи (зокрема, мова виконання – польська та українська (за бажанням), одне з питань оформити у вигляді змістовної мультимедійної презентації). При оцінюванні контрольної роботи враховуються якість її виконання та захист, кожен з цих показників оцінюються максимально: кожне з завдань – 15 балами, загальна максимальна сума балів становить 30. Критерії оцінювання контрольної роботи:

Таблиця – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Теоретичне питання № 1	9	12	15
Теоретичне питання № 2	9	12	15
Всього балів	18		30

Примітка. *Позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (18 балів) та максимального (30 балів), перебуває в межах 19-29 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням нижченаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (щодо визначення достатнього, середнього та високого рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом лінгвістичною термінологією і вміння робити об'єктивні висновки й узагальнення щодо змісту лексикографічних, граматичних та інших праць різних періодів розвитку польського мовознавства; результати виконання самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і в повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє впевнено висловлювати й обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне оформлення роботи з використанням мультимедійних та відеотехнологій. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнювальні висновки. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу,

	володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть бути окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві–три несуттєві помилки .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Водночас набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання, і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускає помилки у визначенні понять, перекручує їхній зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 6 балів, максимальний – 10 балів). При підготовці тез доповідей на конференцію у якості ІДЗ здобувач вищої освіти отримує максимальний бал (10) за його виконання.

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з двох тестів, передбачених робочою програмою, складається із **25** тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 10.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 6 до 10 балів:

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–13	14–16	17–22	23–25
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-74	75-89	90-100
Кількість балів	-	6	8	10

На тестування відводиться 25 хвилин. Студент проходить тестування онлайн-режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (**Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти**).

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно / добре / задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

11. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗДОБУТИХ СТУДЕНТАМИ ЗНАНЬ

1. Місце мовознавства у структурі філології. Мовознавчі поля.
2. Становлення і розвиток лінгвістичних традицій (мовознавство Стародавньої Індії, Китаю, арабське та японське мовознавство).
3. Розвиток лінгвістичної думки у Стародавній Греції та в Римі.
4. Мовознавство епохи Середньовіччя та Ренесансу.
5. Періодизації розвитку лінгвістичних учень і принцип історизму.
6. Слов'янське мовознавство у структурі світової лінгвістичної думки
7. Основні проблеми польської лінгвістики.
8. Зв'язок мовознавства з іншими науками.
9. Структуралізм як напрям у лінгвістиці.
10. Інтерлінгвістика як напрям у мовознавстві. Штучні мови. Есперанто.
11. І. Бодуен де Куртене та М. Крушевський як визначні представники структуралізму.
12. Розвиток класичного структуралізму в польській лінгвістиці в середині XX ст. (праці Є. Куриловича, З. Штібера та Т. Мілевського).
13. Зародження порівняльно-історичного мовознавства. Основні методи порівняльно-історичної лінгвістики.

14. Праці Є. Куриловича та їхнє значення для розвитку компаративістики.
15. Когнітивна лінгвістика. Моделювання картини світу у мові та мовних стереотипів.
16. Люблінська когнітивна школа.
17. Старопольський період в історії розвитку польського мовознавства. Основні праці
18. Середньопольський період в історії розвитку польського мовознавства. Орфографічні та граматичні праці.
19. Середньопольський період в історії розвитку польського мовознавства. Лексикографічні праці.
20. Новопольський період в історії розвитку польського мовознавства. Розвиток лексикографії.
21. Новопольський період в історії розвитку польського мовознавства. Розвиток граматики.
22. Періодизація в історії розвитку польської мови: дописемний та писемний періоди.
23. Періодизація О. Брюкнера, Т. Лера-Сплавінського, С. Слонського, З. Клеменсевича, С. Урбаньчика.
24. Початки та розвиток польської орфографії.
25. Розвиток літературної польської мови.
26. «Трактат про орфографію» Я. Паркоша 1440 р.
27. Граматики польської мови середньопольського та новопольського періодів. Граматика С. Заборовського 1518 р.
28. «Ortografia polska» С. Мужинівського.
29. Перші словники польської мови. Латинсько-польський словник Бартоломея з Бидгоща 1531 р.
30. Словник «Lexikon latinopolonicum» Я. Мончинського.
31. Лексикографічні праці М. Фолькмара та Г. Кнапського.
32. «Słownik języka polskiego» С. Б. Лінде (1771–1847 pp.),
33. Віленський словник 1861 р.,
34. Варшавський словник під редакцією Я. Карловича та А. Кринського.
35. Європейське мовознавство XVII–XVIII ст.
36. Актуальні напрями сучасної лінгвістики.
37. Мовознавча діяльність українських лінгвістів в галузі полоністики.
38. Внесок польських мовознавців у розвиток української мови.
39. Синхронія і діахронія. Диференціація та інтеграція – основні процеси розвитку мов.
40. Розвиток польської лексикографічної науки.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний процес з дисципліни «Історія польського мовознавства» базується на основі низки електронних праць, як польськомовних, так і українськомовних. Крім того, наявні фахові публікації з відповідної тематики та підготовлено методичні вказівки:

Історія польського мовознавства: методичні вказівки до проведення семінарських занять студентам спеціальності 035 «Філологія. Слов'янські мови і літератури (переклад включно), перша – польська» (другий рівень – магістерський). Укладач Торчинська Н. М.; відповідальна за випуск Подлевська Н. В. Хмельницький, 2021. 52 с.

9. Рекомендована література

Основна

1. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. Київ: Академія, 2006. 464 с.
2. Historia językoznawstwa. URL : https://pl.wikipedia.org/wiki/Historia_językoznawstwa
3. Encyklopedia języka polskiego. Pod red. S. Urbańczyka, 2 wyd. Wrocław – Warszawa–Kraków, 1992. 568 s.
4. Klemensiewicz Z. Gramatyka historyczna języka polskiego. Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1981. 654 s.

5.Торчинська Н. М. Історія польського мовознавства крізь призму періодизацій. *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика* : збірник наукових праць. Хмельницький : ФОП Бідюк Є. І., 2019. Випуск шостий. С. 119–127.

6. Торчинська Н. М. Розвиток польського мовознавства у середньопольський період. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства* : зб. наукових праць. Випуск 18. Хмельницький, 2019. С.54–61.

7. Історія польського мовознавства : методичні вказівки до проведення семінарських занять студентам спеціальності 035 «Філологія. Слов'янські мови і літератури (переклад включно), перша – польська» (другий рівень – магістерський). Укладач Торчинська Н. М.; відповідальна за випуск Подлевська Н. В. Хмельницький, 2021. 52 с.

Додаткова

8.Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвістичних учень. Київ : Академія, 2011. 239 с.

9.Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики. Львів, 2003. 342 с.

10.Вісько Г.Г. Когнітивна лінгвістика: історія становлення і розвитку напряму лінгвістичного вчення. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2015. № III (12). С. 23–26.

11.Вусик Г., Нікішина Т. Загальне мовознавство : [навч. посіб.]. Бердянськ : Ткачук О. В., 2016. 350 с.

12.Губич В. В. Назви частин мови у граматиках польської мови (кінець XVIII–30-ті–40-ві роки ХХ ст.). *Професійна іноязычна підготовка фахівців в університеті: досвід, проблеми, перспективи* : збірник навч. статей. Брест, 2015. С. 7–12.

13.Губич В. В. Кодифікація польської морфологічної термінології у «Граматиці польської мови» О. Копчинського і «Словнику польської мови» С. Б. Лінде. *Слов'янський збірник*. 2015. № 19. С. 264–277.

14.Губич В. В. Латинські запозичення у складі польської мовознавчої термінології середньопольської доби. *Слов'янський збірник*. 2016. № 20. С. 176–193.

15.Губич В. В. Польська лінгвістична термінологія в тримовному словнику М.А.Троца. *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур*: Пам'яті академіка Леоніда Булаховського. Київ, 2016. Вип. 29. С. 36–43.

16.Давньопольська мова. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Давньопольська_мова# (дата звернення: 2.09.21025).

17.Дворницька Н. І., Стахнюк Н. О.Історія польської мови (граматика): навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, ТзОВ «Апостроф», 2020. 124 с.

18.Дорошенко С. І. Загальне мовознавство. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 288 с.

19.Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури : Словник-довідник. Київ : Довіра, 2006. 703 с. http://ukrlit.org/slovnky/zhaivoronok_znaky_ukrainskoi_etnokultury

20.Жайворонок В.В. Українська етнолінгвістика. Київ : Довіра, 2007. 262 с.

21.Зв'язок мовознавства з іншими науками. Мовознавство і філологія. URL : <https://sites.google.com/site/movoznavstvofilologia/znacenna-filologii>.

22.Історія польської мови. URL : <http://ostarbeiter.vn.ua/historia-jezyka-polskiego.html>

23.Історія польської орфографії. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Історія_польської_орфографії

24.Кобилянський Б. В. Короткий огляд історії мовознавства. К., 1964. 153 с.

25.Ковалик І. І., Самійленко С. П. Загальне мовознавство: Історія лінгвістичної думки. К.: Вища школа, 1985. 215 с.

26.Копилов С. А. Слов'янознавство. *Енциклопедія історії України* : у 10 т. Редкол.: Смолій В. А. (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. Київ : Наукова думка, 2012. Т. 9 : Прил – С. С. 643.

27.Лазарович О. М. Розвиток граматичної думки у Польщі кінця XV – середини XVIII ст. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*. 2015. № 2 (30). 86–93.

28. Лучик В. В. Вступ до слов'янської філології. Київ, 2008. 174 с.
29. Людвік Заменгоф. URL : [https://uk.wikipedia.org/wiki/ Людвік Заменгоф](https://uk.wikipedia.org/wiki/Людвік_Заменгоф)
30. Непоп-Айдачич Л. Польська когнітивна етнолінгвістика : навчальний посібник. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2007. 336 с.
31. Півторак Г.П. Українсько-польські етномовні взаємини давнього періоду. *Мовознавство*. 2020. № 1. С. 3–19.
32. Польська мова. URL : [https://uk.wikipedia.org/wiki/Польська мова](https://uk.wikipedia.org/wiki/Польська_мова) (дата звернення: 1.09.21025).
33. Польська мова: історія, особливості та можливості для українських студентів у Європі. *Му АТОМУ. Європейська культурно-просвітницька ініціатива*. URL : <https://lnk.ua/9ernl9Rep> (дата звернення: 1.09.21025).
34. Рісич Ю. Й. Польська мова в контексті новітніх наукових і навчально-методичних розробок. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Мовознавство*. 2008. Т. 16, вип. 14. С. 273–280. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumo_2008_16_14_48.
35. Свентокшиські проповіді. URL : [https://uk.wikipedia.org/wiki/Свентокшиські проповіді](https://uk.wikipedia.org/wiki/Свентокшиські_проповіді)
36. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики. Київ, 1999. 540 с.
37. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник. Полтава : Довкілля, 2008. 711 с.
38. Семчинський С. В. Загальне мовознавство. К.: ОКО, 1996. 328 с.
39. Славістика, або Слов'янознавство. *Літературознавча енциклопедія* : у 2 т. Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 2: М – Я. С. 405–406.
40. Славістика. *Українська мала енциклопедія* : 16 кн. : у 8 т. проф. Є. Онацький. Буенос-Айрес, 1965. Т. 7, кн. XIV : Літери Сен – Сті. С. 1769–1770.
41. Слов'янознавство. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Слов'янознавство>
42. Соссюр Фердинанд де. Курс загальної лінгвістики. К.: Основи, 1998. 324 с.
43. Тимошук Р. П. Лінгвістична термінологія у польській мові : лексикографічний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.03. Київ, 2012. 19 с.
44. Тимошук Р. П. Тлумачні словники в історії польської лексикографії. *Мовознавство. Комапаративні дослідження слов'янських мов і літератур*. 2010. Випуск 12. С. 188–193.
45. Тожиєва В. В. Лінгвістична термінологія польської мови в діяхронному аспекті (середньопольська та новопольська доба): дис. ... канд. філол. наук; 10.02.03 – слов'янські мови. Одеса, 2019. 207 с.
46. Тожиєва В. В. Роль описових граматик, підручників і словників у формуванні лінгвістичної термінології польської мови. *Мова і культура*. Київ, 2018. Вип. 21. Т. 6 (195). С. 336–343.
47. Торчинська Н. М. Діалектне членування польської мови. *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика* : збірник наукових праць. Хмельницький : ФОП Бідюк Є. І., 2020. Випуск восьмий. С. 121–133.
48. Торчинська Н. М. Лексикографічні джерела в період Нової Польщі. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства* : зб. наукових праць. Хмельницький, 2020. Випуск 19. С. 98–104.
49. Торчинська Н. М. Роль польських лінгвістів в історії вивчення української мови. *Слов'янська філологія: історія, сьогодення, перспективи* : матеріали міжрегіональної науково-практичної конференції. Умань : ВПЦ «Візаві», 2016. С. 95–104.
50. Торчинська Н.М. Символи як невід'ємний складник ментальності польського народу. *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика* : збірник наукових праць. Хмельницький : ФОП Бідюк Є. І., 2018. Випуск п'ятий. С. 223–228.
51. Торчинська Н. М. Сучасні гідронімічні студії в польському мовознавстві. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. Вип.1(45). 2021. С. 428–434.
52. Удовиченко Г. М. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних учень. Київ, 1980. 215 с.

53. Удовиченко Г. М. Загальне мовознавство. Проблеми. Методи. Київ, 1994. 199 с.
54. Яворська Г. М. Лінгвістика в дослідженні міждисциплінарних об'єктів (до аналізу колективних ідентичностей). *Мова. Людина. Світ: До 70-річчя проф. М. П. Кочергана*. Київ, 2006. С. 46–59.
55. Bajerowa I. *Zarys historii języka polskiego 1939–2000*. Warszawa, 2003. 345 s.
56. Bartmiński J. Język w kontekście kultury. *Współczesny język polski*. Pod red. J. Bartmińskiego. Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2010. S. 13–22.
57. Bartmiński J. Stereotyp jako przedmiot lingwistyki. *Z problemów frezeologii polskiej i słowiańskiej*. Wrocław. Warszawa. Kraków. Gdańsk. Łódź, 1985. S. 25–53.
58. Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S. *Gramatyka historyczna języka polskiego*. Warszawa, 2001. 580 s.
59. Dubisz S. Historia języka polskiego – «wczoraj, dziś i jutro». *LingVaria*. Rok V (2010). Nr 2 (10). S. 45–51.
60. Gawrońska-Garstka M. Językoznawstwo na przełomie XIX i XX wieku. *Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa*. 2010. Nr 1. S. 39–47.
61. Grzegorzczak R. Język w służbie myśli: szkice z dziejów polskiego słownictwa. Red. nauk. M. Łaziński, M. Chojnacka-Kuraś. Warszawa : Wyd-wo Uniw-tu Warszawskiego, 2021. 288 s.
62. Gruszczyński W. Jednostka opisu leksykograficznego w słowniku historycznym na przykładzie «Słownika języka polskiego XVII i 1. połowy XVIII wieku». *Poradnik Językowy*. 2010. № 4. S. 26–40.
63. Karaś H. Historia języka polskiego jako dyscyplina językoznawcza. URL : <https://slideplayer.pl/slide/12066500/>
64. Klemensiewicz Z. *Gramatyka historyczna języka polskiego*. Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1981. 654 s.
65. Klemensiewicz Z. *Historia języka polskiego*. Warszawa, 2002. 828 s.
66. Łuczyński E., Maćkiewicz J. *Językoznawstwo ogólne. Wybrane zagadnienia*. Gdańsk, 1999.
67. Milewski T. *Językoznawstwo*. Warszawa, 2021. 320 s.
68. Milewski T. *Teoria, typologia i historia języka*. Kraków, 1993. 346 s.
69. Urbańczyk S. Dwa staropolskie traktaty ortograficzne. *Studia Polonistyczne*. 1986–1987. XIV–XV. S. 313–320.
70. Urbańczyk S. *Językoznawstwo polskie pierwszej poł. XIX wieku. Szkice z dziejów języka polskiego*. Warszawa, 1968. S. 370–412.
71. Urbańczyk S. *Słownictwo staropolskie a wyższa kultura. Prace z dziejów języka polskiego*. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1979. S. 13–26.
72. Walczak B. *Pochodzenie polskiego języka literackiego w świetle nowej metody. Język. Teoria – Dydaktyka*. Kielce, 1990. S. 5–19.

10. Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. **Пошук** – Кафедра слов'янської філології – ОПП Філологія. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська. (Магістратура) – «Історія польського мовознавства. ФППМ, ФППМз (Торчинська Н. М.)». URL : <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=5687>
2. Електронна бібліотека університету. URL : <http://library.khmnu.edu.ua/>.
3. Інституційний репозитарій ХНУ. URL : <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.